

UITSPRAAK REGIONALE KLACHTENCOMMISSIE MIDDEN - NEDERLAND
31 juli 2023 (mondelinge uitspraak 28 juli 2023)

Zitting: 28 juli 2023 te Amersfoort
De commissie bevindt zich in de Brink op het terrein van
De mondelinge behandeling heeft via beeld- en geluidsverbinding plaatsgevonden

Klachtennummer: KC 2023 – 048

1. De klacht

De klachtmelding vermeldt de volgende klachten:
Klager is het niet eens met de gedwongen opname.
Klager is het niet eens met de verplichte medicatie (Seroquel en valproïnezuur). Hij is bereid om olanzapine vrijwillig te slikken.

2. De procedure

2.1. Bevoegdheid en ontvankelijkheid

De klachtencommissie (in het vervolg: de commissie) verklaart de klacht ontvankelijk als een klacht in de zin van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz).

2.2. Het verloop van de procedure

- Op 21 juli 2023 heeft de commissie de klacht van klager ontvangen. Klager heeft de commissie toestemming gegeven voor het inzien van het dossier.
- Klager heeft een schorsingsverzoek ingediend, zie punt 2.3.
- Op 24 juli 2023 zijn aangeklaagde en de overige betrokkenen, zoals bedoeld in artikel 5 van het klachtenreglement, van de klacht van klager in kennis gesteld.
- Op 24 juli 2023 zijn de schriftelijke uitnodigingen verzonden voor de hoorzitting op 28 juli 2023.
- De commissie heeft aangeklaagde verzocht een schriftelijke reactie op de klacht in te dienen. De commissie heeft op 27 juli 2023 een schriftelijke reactie ontvangen.
- De hoorzitting heeft op 28 juli 2023 plaatsgevonden. Dezelfde dag is de beslissing, zie punt 7, aan klager, aangeklaagde en de pvp medegedeeld (telefonisch).

Alle betrokkenen zijn van de ingebrachte stukken in kennis gesteld.

2.3. Schorsingsverzoek

Klager heeft bij zijn klachtmelding tevens een schorsingsverzoek ingediend ten aanzien van de uitvoering van de beslissing tot het toedienen van medicatie in het kader van het verlenen van verplichte zorg zoals bedoeld onder punt 1, zie hierboven.

De psychiater heeft de ambtelijk secretaris telefonisch meegedeeld dat er geen medisch zwaarwegende redenen zijn om de verplichte zorg in de vorm van het toedienen van de medicatie niet op te schorten tot het moment van zitting.

De beslissing is aan alle betrokkenen meegedeeld.

3. De feiten – voor zover van belang

Klager is op ... geboren. Hij is bekend met ADHD, bipolaire 1 stoornis en stoornis in middelengebruik. Klager is in 2016 gedwongen opgenomen geweest op de HIC. Hij is tot september 2022 in behandeling geweest bij ... waarna de behandeling is stopgezet, omdat klager naar een verslavingskliniek in ... wilde gaan. Klager zou in april 2022 gestopt zijn met zijn medicatie. Hij is op 23 juni 2023 met een crisismaatregel opgenomen vanwege een verward beeld. Hij liep in verwarde toestand op straat te zwaaien met een mes.

Op 29 juni 2023 heeft de rechtbank Gelderland een machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel verleend voor een periode van drie weken, waarbij onder meer en relevant in het kader van de klachtmelding het opnemen in een accommodatie en het toedienen van medicatie is toegewezen.

De zorgverantwoordelijke heeft klager op 29 juni 2023 onderzocht en op 29 juni 2023 is de voorgenomen beslissing met hem besproken.

Op 29 juni 2023 wordt aan klager de informatie over het verlenen van verplichte zorg door de geneesheer-directeur overhandigd.

Op 3 juli 2023 wordt de beslissingsbrief aan klager overhandigd tot het verlenen van verplichte zorg ter uitvoering van de machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel.

De zorgverantwoordelijke stelt in de brief van 3 juli 2023 dat onder meer de volgende verplichte zorg zal worden gegeven: Het opnemen in een accommodatie en het toedienen van medicatie. Klager heeft last van een manische ontregeling waarbij hij geen ziektebesef heeft. Door het gebrek aan ziektebesef weigert hij medicatie. Hij vindt op dit moment medicatie niet nodig. Om hem goed te behandelen achten wij het noodzakelijk dat hij zijn medicatie ter behandeling van de manische ontregeling in neemt. Het doel hiervan is dat zijn klachten afnemen en zijn ziektebesef toeneemt. Indien hij zijn medicatie weigert zal hij deze oraal toegediend krijgen op basis van verplichte zorg waarvoor hij een crisismaatregel heeft gekregen. Klager heeft de wens om naar huis te gaan. Voorafgaand aan de opname heeft hij met een mes op straat lopen zwaaien in het bijzijn van anderen. Om gevaar voor klager en anderen af te wenden is een opname in een accommodatie nodig.

Op 25 juli 2023 heeft de rechtbank een zorgmachtiging verleend voor een periode van zes maanden.

4. Toelichting van klager

Klager heeft ter zitting een toelichting op zijn klacht gegeven; deze wordt hieronder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd hoe het met klager gaat, antwoordt hij dat het goed met hem gaat. Hij is klaar voor de volgende stap. Klager heeft contact gehad met zijn behandelaren in Geleen, waar hij eerder in behandeling is geweest en via hen wil hij weer deelnemen aan een programma in Portugal, waar hij een detox traject heeft doorlopen.

Gevraagd hiernaar antwoordt klager dat hij van de medicatie emotioneel vlak wordt. Hij heeft sinds anderhalf jaar weer emotie, nadat hij gestopt is met de Depakine. Klager zegt dat hij de olanzapine niet altijd neemt, omdat hij er niet zoveel van merkt. Hij wil geen Depakine en Seroquel meer, omdat hij daar vlak van wordt en dat wil hij niet.

Gevraagd hiernaar antwoordt klager dat hij de opname op zich wel oke vond, maar dat een langere periode niet oke is. Klager vindt dat hij in de kliniek stil staat en wil weg want stilstaan is achteruit gaan aldus klager.

Gevraagd of klager alles heeft kunnen zeggen wat hij heeft willen zeggen en of er goed naar hem is geluisterd, antwoordt hij dat hij tegen zijn wil is opgenomen en dat hij weg wil. Hij zegt dat hij met antipsychotica Depakine bedoelt en dat hij dit niet meer wil hebben. Hij zegt bereid te zijn om onder de zorgmachtiging olanzapine te blijven slikken.

Gevraagd of de pvp nog iets wil toevoegen antwoordt hij dat klager een medicamenteuze behandeling wil voor zijn ADHD, maar niet voor een psychische stoornis. Klager is welkom bij zijn vorige behandelaar.

5. Weerwoord van aangeklaagde op de klacht

Ter zitting heeft aangeklaagde verweer gevoerd; dit wordt hier onder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd hiernaar antwoordt dhr. K. dat hij nog geen contact heeft gehad met ambulante behandelaren over de traumatische klachten van klager en een behandeling voor de ADHD met Ritalin. Dhr. H. vult aan dat geen enkele psychiater dit zal voorschrijven, omdat dit de manie kan versterken.

Gevraagd naar alternatieven antwoordt dhr. K. dat klager geen Depakine wil. Dat is lastig omdat klager van 2016 tot 2022 lange tijd stabiel is geweest met Depakine en het goed met hem ging. Dat is de reden dat de psychiater dit weer wil instellen. Dhr. K. zegt dat als de klacht van klager gegrond wordt verklaard en er geen acuut gevaar is klager met ontslag zal gaan. Dhr. K. stelt dat er met olanzapine bij klager een laag acuut gevaar is. Het drugsgebruik en de spanning over zijn dochter zal klager met Depakine veel meer bescherming bieden ten behoeve van stabiliteit en tegen een terugval.

Gevraagd hiernaar antwoordt dhr. H. dat zij zeker willen kijken naar de behandelaren in Geleen en de mogelijkheden van de kliniek in

6. Overwegingen van de Klachtencommissie

Gelet op de ingebrachte stukken en de informatie van wat ter zitting is besproken komt de commissie tot de volgende overwegingen.

De commissie heeft bij de klacht de rechtmatigheid van de verplichte zorg ter uitvoering van de door de rechtbank op 29 juni 2023 verleende machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel en de daarbij vastgestelde vormen van verplichte zorg te beoordelen.

Artikel 8:9 Wvvgz bepaalt dat de zorgverantwoordelijke ter uitvoering van de crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet neemt, dan nadat hij:

- a. zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene,
- b. met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd, en
- c. voor zover hij geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer-directeur.

Allereerst en meer in het algemeen overweegt de commissie dat verplichte zorg bij psychiatrische patiënten een ernstige inbreuk is op hun persoonlijke levenssfeer en/of lichamelijke integriteit. Deze inbreuk dient dan ook met de nodige waarborgen omkleed te zijn. Daarom worden er op zowel juridisch als medisch gebied eisen gesteld aan het mogen toepassen van verplichte zorg. Op juridisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de gronden van de Wvvgz en aan vormvoorschriften als vastlegging van het zorgplan en het uitreiken van een voldoende gemotiveerde schriftelijke kennisgeving van de verplichte zorg.

Wat betreft deze *formele* aspecten van de verplichte zorg en de beslissingsbrief van 3 juli 2023 stelt de commissie vast dat deze voldoen aan de wettelijke vereisten die hiervoor zijn gesteld.

Verplichte zorg is een ultimum remedium. Als verplichte zorg noodzakelijk is, moet gekozen worden voor de minst ingrijpende vorm en zo kort mogelijk. Verplichte zorg moet voldoen aan de uitgangspunten van subsidiariteit, proportionaliteit, doelmatigheid en zorgvuldigheid.

De commissie overweegt dat uit de beslissingsbrief van 3 juli 2023 blijkt dat klager bij aangeklaagde bekend is met een psychische stoornis.

De zorgverantwoordelijke heeft zich op 29 juni 2023 op de hoogte gesteld van de gezondheidstoestand van klager en hem onderzocht. Zij heeft op 29 juni 2023 overleg met klager gehad over de voorgenomen beslissing. De beslissing is op 3 juli 2023 op schrift gesteld en voorzien van een schriftelijke motivering. De geneesheer-directeur heeft klager een afschrift van de beslissing gegeven en hem op 3 juli 2023 schriftelijk in kennis gesteld van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon en de familievertrouwenspersoon.

De commissie acht dat met wat op de zitting naar voren is gebracht en de informatie zoals opgenomen in de decursus voldoende aannemelijk is gemaakt dat, zonder het opnemen in een accommodatie en het toedienen van medicatie, een zodanig psychotisch toestandsbeeld in stand blijft dat er zich bij klager ernstig nadeel voordoet in de zin van art. 1.1. lid 2 onder a. Wvvgz.

De commissie acht met name aannemelijk dat het gedrag van klager, voortvloeiend uit zijn psychotisch toestandsbeeld, zodanig ernstig is dat dit zonder de verplichte zorg in de vorm van het opnemen in een accommodatie en het toedienen van antipsychotica leidt tot ernstig nadeel.

De commissie toetst de voorgestelde verplichte zorg tevens aan de vereisten van doelmatigheid (heeft de behandeling zin), proportionaliteit (staat het belang van behandelen in verhouding tot de dwang) en subsidiariteit (zijn er alternatieven).

De commissie overweegt ten aanzien van de klacht over het opnemen in een accommodatie als volgt. De commissie houdt hierbij rekening met feiten en omstandigheden die dateren van voor de bestreden beslissing. Uit de stukken en de verklaringen ter zitting blijkt dat er voor en ten tijde van de opname sprake was van manisch onregelgedrag van klager en dat hij met een mes op straat liep te zwaaien in het bijzijn van anderen. De commissie is van oordeel dat er voldoende gronden aanwezig zijn om te stellen dat er op dat moment sprake was van ernstig nadeel en dat dit voldoende is beschreven in de beslissingsbrief. Vervolgens toetst de commissie of op het moment van de behandeling van de klacht nog steeds sprake is van ernstig nadeel. Op het verhandelde ter zitting blijkt dat naar het oordeel van behandelaren het onregelde gedrag van klager -het ernstig nadeel van agressie - naar derden, geweken is.

Op grond van het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de verplichte zorg in de vorm van het opnemen in een accommodatie niet aan het vereiste van doelmatigheid is voldaan.

De commissie komt tot de conclusie dat de beslissing van aangeklaagde tot het opnemen in de accommodatie niet voldoet aan het criterium van doelmatigheid en dat daarom niet aan het gestelde criterium in artikel 8:9 onder a. Wvvgz is voldaan.

De commissie verklaart de klacht voor wat betreft het opnemen in de accommodatie als vorm van verplichte zorg op grond van artikel 8:9 Wvvgz **gegrond**.

De commissie overweegt ten aanzien van de klacht over het toedienen van medicatie als volgt. De commissie constateert dat klager op de hoorzitting expliciet aangeeft dat hij geen Depakine als verplichte vorm van zorg wil, maar dat hij bereid is om vrijwillig olanzapine in te nemen. Op de zitting is door behandelaren gesteld dat er bij klager onvoldoende ernstig nadeel is als hij geen Depakine krijgt. Bovendien is ter zitting gebleken dat niet alle alternatieven zijn besproken met klager en dat er andere wellicht minder belastende behandelmethodes of alternatieven voorhanden zijn.

De commissie komt tot de conclusie dat de beslissing van aangeklaagde tot het toedienen van medicatie, te weten Depakine, niet voldoet aan het criterium van subsidiariteit en dat daarom niet aan het gestelde criterium in artikel 8:9 onder a. Wvvgz is voldaan.

De commissie verklaart de klacht voor wat betreft het toedienen van medicatie, te weten Depakine, als vorm van verplichte zorg op grond van artikel 8:9 Wvvgz **gegrond**.

7. Beslissing

De commissie verklaart de klachten met betrekking tot de opname en de medicatie: **gegrond**

Deze beslissing is genomen door:

Mw. mr. M.M. Kok, voorzitter,
Dhr. drs. R.J.P. Hazewinkel, psychiater,
Dhr. drs. G.A. van Herk, algemeen lid

In aanwezigheid van mw. mr. A.L. Duimel, ambtelijk secretaris (maakt geen deel uit van de commissie)

Ondertekening

Beroepsmogelijkheden

De commissie wijst klager en de zorgaanbieder op de mogelijkheid dat zij op grond van artikel 10:7 Wvvgz binnen zes weken na het bekend maken van deze uitspraak de rechter om een beslissing over de klacht kunnen verzoeken. Dit kunnen zij doen door zelf rechtstreeks een verzoekschrift in te dienen.

Zij kunnen hierbij een verzoek tot schadevergoeding (doen) indienen.